

**Тарас ПАСТУХ**

*доктор філологічних наук, старший науковий співробітник  
завідувач відділу української літератури  
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5606-1441>  
e-mail: tarpastukh@gmail.com*

**[Рец.] ВАРІАЦІЇ ОМАНЛИВОГО ОРКЕСТРУ МИКОЛИ ВОРОБІЙОВА  
[на кн.]: Воробійов М. Оманливий оркестр (конфігурації). Київ: Видавець  
Федоров О. М., 2023. 204 с.**



Минулого року завдяки старанням Олександра Спренціса та фінансовій підтримці Ігоря Манастирського з'явилася книжка поезій Миколи Воробійова «Оманливий оркестр». В анотації зазначено, що це «нове, доповнене видання книги «Оманливий оркестр»», що вийшла 2006 р. Така підказка-вказівка від упорядника певною мірою відображає дійсний стан речей. Справді, в «Оманливий оркестр» 2023 р. увійшло чимало текстів з «Оманливого оркестру» 2006 р. В обох збірках відображено епізоди дитинства, молодості та зрілих років; і там, і там відбувається поєднання поетичних та прозових фрагментів (воно викликає у критиків то враження «прегарного кентавра», у якому все гармонійно поєднано, то відчуття «текстової конфронтації», де смислові тенденції віршованих і прозових уривків виступають контрверсійно одна до одної) (Харченко, 2007, с. 28). Але тут ми маємо інший випадок, аніж той, коли автор перевидає якусь свою збірку з доповненнями, які вирішив – після певних обдумувань/доопрацювань – додати до основного корпусу текстів.

В українській поезії М. Воробійов утілює інтуїтивне, безпосереднє, спонтанне письмо. І в такому втіленні сягає, ймовірно, оптимальних можливостей поетичного промовляння, де чистота вражень та відчуттів злитою з значущим виразально-смисловим компонентом. Ідеться, власне, про «чисте» явлення миті, яка промовляє про становлення природи, людини, мистецтва; тобто про вияв життя як такого. Мить розкриває феномен якогось явища, засвідчує рух певних сутностей, який і є справжнім життям. На переконання поета, саме завдяки інтуїтивно-безпосередньому схопленню можна щось уловити в навколишній дійсності. Це щось засвідчує свою «живу» основу, зокрема завдяки рухливому кольору чи інтенсивному температурному стану. Пізніше наведу відповідні приклади, а зараз хочу наголосити на самому принципі спонтанності, який є засадничим для Воробійова-поета і визначає його специфіку образотворення, синтаксично-пунктуаційного окреслення сказаного, компоновання збірки, її художнього оформлення тощо. І тут треба сказати, що успішне втілення цього принципу вимагає

таланту та майстерності, яка досягається завдяки досвіду й розвиненому естетичному чуттю. Микола Воробйов багато записує й потім піддає записане розгляду-відбору (в такий спосіб спонтанно зафіксоване проходить перевірку естетичним чуттям). Завдяки спонтанності творення вірші М. Воробйова зазвичай постають у короткій формі текстів-спалахів. Будучи результатом інтуїтивно-безпосереднього творчого акту, ці вірші не мають чіткої ідейної заданості; їхня структура визначається відкритістю та різноплановістю значень. Відповідно читач теж повинен задіювати власну інтуїцію, щоби прийти до більш-менш адекватної рецепції тексту.

Треба сказати, що послідовно та радикально запроваджувана ідея спонтанності призводить до певних виявів, не притаманних загалом поширеній практиці образотворення та компоновання збірок. Так, М. Воробйов може не лишень подавати той самий вірш у різних збірках (і той стає елементом різних тематичних циклів), він також може частково переробляти його, і обидві текстові версії подавати в тій самій збірці. Іншими словами, загальноприйняті правила щодо розмежування друкованого і недрукованого, недопущення самоповторень для М. Воробйова не актуальні. Він любить повертатися до певних образів – вони передають значущі для нього явища та стани – і ще раз їх переживати/переосмислювати. Загалом, принцип спонтанності не передбачає відкидання того, що знову являється перед внутрішнім зором. Якщо воно з'явилося, то значить так і має бути; є якась причина для цього. Образно кажучи, у своїх поетичних мандрівках М. Воробйов інколи проходить тими місцями, де він вже був, але загальна траєкторія його руху ніколи не повторюється. Також можна сказати, що для поетичного мислення М. Воробйова повтор вірша чи образу в різних збірках не означає актуалізацію того самого духовно-емоційного стану. Інші текстуальні горизонти збірки, інші прочитування дають різні нюансування того самого тексту чи образу.

Поет, обстоюючи і в житті, і в творчості свободу творення, органічно не сприймає нав'язуваних соціальних та мистецьких норм. Олександр Спренціс згадує, що тексти «Оманливого оркестру» були записані на окремих листочках, які автор носив у пластиковій торбинці. Задля зручності комп'ютерного набору О. Спренціс наклеїв ці листочки на сторінки зошита. Це викликало бурхливу реакцію М. Воробйова, який не сприйняв такого «покращення» рукопису. Адже наклеювання листочків у зошит знаменувало засадничу фіксацію віршів в окремій послідовності та єдиному текстуальному полі. Для поета важливе дотримання рухомого принципу: вірші можна міняти місцями, використовувати їх в інших текстуальних полях тощо. У цьому виявляється одна зі світоглядних засад М. Воробйова – надавати перевагу змінності перед сталістю.

«Оманливий оркестр» 2023 р. – це ще одна версія – після «Оманливого оркестру» 2006 р. – представлення природи, власного життя та життя своїх друзів і знайомих; ще одна спроба помедитувати про людину, світ, мистецтво. Автор «Оманливого оркестру» нагадує учителя східних духовних практик, який у старшому віці зберіг свіжість сприйняття, бадьорість духу, ясність розуму та вміння робити те, чому він присвятив усе життя. Свою збірку він означає як «конфігурації», тобто вона представляє обриси чогось або взаємне розташування якихось об'єктів. Автор спрямований на означення обрисів, за якими щось є, які щось виражають; і на співвідношення, які також про щось промовляють. Микола Воробйов володіє рідкісним вмінням побачити щось, відчути в побаченому становлення життя та відчути радість від цього становлення, виявляючи так свою присутність зокрема і своє існування загалом. Наслідок уваги

автора до обрисів та співвідношень – структурність його текстів, яка виявляється у протиставленні об'єктів, їхньому зіставленні чи паралельному поданні; виявленні «механізмів» постання чогось; фрагментації одного об'єкта на частини і показі їхніх взаємозв'язків. Важливий момент авторської естетики – те, що обриси складаються з коротких окремих штрихів, які в сукупності творять єдиний образ. А точніше, М. Воробйов кількома штрихами означає основне, і читач, ідучи за експресією авторських штрихів, бачить видиме й відчуває невидиме в образній картині.

Авторську космологію можна побачити в цьому вірші:

Все в цьому світі веде до перетворень;  
заперечуючи невидиму суть речей ми надовго спиняємось  
та соловейко співає хоча не має жодного становлення до суті речей  
і таким чином стверджує невідому йому і нам суть речей...  
Зустріч з тваринами це зустріч з основами  
Щоночі уві сні перевертаюсь –  
а десь обвалюється рай... (С. 117).

Бачимо візію динамічного світу, де одне переходить в інше і потім ще в інше. Ніщо у світі явищ не є сталим, окрім самого принципу перетворення як такого. Водночас існує «невидима суть речей», яка стала та незмінна. Її заперечення веде до тривалої «зупинки», тобто випадання з (окресленої візії) дійсності, яка складається з мінливих явищ і незмінних основ. Суть речей невідома, але, тим не менш, існує. Можна виявляти цю суть і не розуміти її, що чудово демонструє спів соловейка. Тварини завдяки своїй безпосередності виразно демонструють відповідні основи існування, які також увиразнюються уві сні. Існує певний зв'язок між цими основами й образом «раю» – як втіленням щасливого існування людини на землі. У цій поетичній візії можна побачити відгомін ідей Геракліта (Ἡράκλειτος) щодо плинності навколишнього світу та нездатності людей зрозуміти Логос; Платона (Πλάτων) – про вічні ідеї, які лежать в основі речей та явищ видимого світу; Лао Цзи (老子) – щодо спонтанного та парадоксального схоплення суті через різноманітні форми (зокрема природні) тощо. Але явлена *поетична філософія усього* виразно воробйовська. Це його бачення основ, до якого він прийшов сам завдяки вгляданню в навколишній світ і себе самого та рефлексіям щодо побаченого. Автор хоче поділитися тим, до чого прийшов і що осягнув (це важливо для нього), зі своїм читачем. Це те сутнісне, яке є основою всього і завдяки якому можна спробувати щось зрозуміти в навколишній дійсності. Йдеться, власне, про окреслення конфігурації становлення та осмислення їх.

Як зазначено становлення життя Воробйов-поет виявляє через колір. Прикладом може слугувати такий текст:

Темно-синє глибоке звірство слив. Спокійні жовті обличчя  
обрамлюють зелені башти з синіми та білими арками.  
Сіро-зелений вечір. Летять сороки по чотири, по дві, потім по три,  
летить одна. Остання – як чорне і біле, як дерево і сніг.  
На вікні у бутлях – сонний звір з почервонілими очима... (С. 98).

За допомогою образів, у яких домінують колористичні враження, автор передає рух енергій і творить містерію життя. Бачимо динамічну конфігурацію кольорових мазків, які передають становлення життя. Воно прекрасне, сповнене внутрішньої енергії, яка може виявлятися, а може перебувати до певного часу в потенційному стані. Можна фіксувати кінетичні та потенційні вияви енергії, але не можна нічого сказати про те, звідки вона береться і що буде кінцевим результатом її вияву. Микола Воробйов намагається виявити й означити вияви сутностей, але не ставить питання кінцевої мети життя як такого. На нього неможливо відповісти, виходячи з особистого досвіду і не вдаючись до віри. А М. Воробйов є поетом, медитації якого скеровані на безпосереднє осмислення-осягнення того, що постає перед його очима і пов'язується з певними непромінальними основами.

А в цьому вірші йдеться про фіксацію температурних відчуттів об'єктів дійсності:

Синява заливає холодом ноги  
Жовті гори і урвища. Пізно  
розцвів звіробій  
Теплі ями ярів (С. 47).

Мовиться про представлення часу пізнього літа – початку осені. Це засвідчує вказівка щодо пізнього цвітіння звіробою (як відомо, ця рослина квітне в червні–серпні) і зауваження щодо температурних змін у навколишній реальності. Зазвичай холод поет позначає синім кольором. І цей холод приходить із настанням вечора, «заливає» собою «жовті гори і урвища», «ноги» суб'єкта оповіді. Звернімо увагу, що автор вдається до метонімічного представлення холоду як «синяви» та до контрастного зіставлення синього та жовтого кольорів. Однак яри ще зберігають тепло, яке було впродовж дня. І тут виникає ще один, основний, контраст тексту: холоду, який приходить, та тепла, яке відходить. Зображений епізод характеризується точністю представлення життєвої ситуації. Однак сказане має також символічний вимір і промовляє про рух протилежних стихій природи (він увиразнюється власне в час перемоги однієї над другою); про неминучу зміну пір року із відповідною заміною розквіту завмиранням; про певні «збої в програмі» природи, адже квітка «розцвіла пізно»; зрештою, про людське пересування із простору холоду у простір тепла. Варто наголосити, що вірші М. Воробйова є точними відображеннями дійсності (автор може вдаватися до тропів або й уникати їх), і водночас вони мають виразну символічну скерованість; сказане провокує на осмислення та доосмислення в різноманітних вимірах людського існування.

Воробйов-поет добре відомий натурфілософською скерованістю своїх текстів. В «Оманливому оркестрі» 2023 р. він також намагається збагнути закони природи в конкретній образній явленості:

Про себе:  
Там де ріс клен 5000 літ  
тому і сьогодні поселився клен  
але куди поділася липа  
що шуміла поряд? (С. 124).

Цей текст говорить про самовідтворення певних природних форм у тривалому часовому вимірі. Та це стосується не всіх форм: одні виживають, а інші – зникають. І домінування на певній території одних призводить до занепаду інших. Але образна форма вірша засвідчує не тільки дарвінівський закон міжвидової боротьби за існування на окремій території. На початку ліричний герой говорить, що тут ідеться про нього особисто. Це можна розуміти так, що він теж належить до природи і явлені в ній закони стосуються і його також. Щось одне в життєвому досвіді продовжується, а інше – перестає існувати; якісь властивості чи вміння є активними й надалі, а інші – занепадають. І це нормальний природний стан речей. Те, що відбувається у природі, відбувається і в людині також.

Про єдність світу природи та світу людини говорить автор у цьому вірші:

Чавунчик кипить серед жару  
замріяно верби цвітуть на піщаному березі  
Римарук читає вірші  
повертаю голову: небо у воді рожевіє  
відчуваю розчарування  
бо ж і гриби це бачать... (С. 127).

Єдність вибудовується як ідилічне перебування людей на березі річки, яке у відрізняється «піщаним берегом», «замріяним цвітінням верб», «кипінням у чавунчику», ймовірно, юшки й авторським читанням віршів (ідеться про одного з найбільш знакових поетів-вісімдесятників Ігоря Римарука). Під час цього читання ліричний герой спостерігає, як «небо у воді рожевіє» – показовим є таке перемикання уваги з поезії на природу, якою він доглибно захоплюється. І тут виникає дисонанс, зумовлений тим, що, крім самого ліричного героя, відображення заходу сонця у воді «бачать» і гриби. На перший погляд, ліричний герой виявляє естетичний егоїзм, претендуючи на те, що милуватися прекрасною картиною заходу сонця має лише він. Пригадаймо тут міркування Канта (Immanuel Kant) про силу естетичного почуття, яке бере людину у свій полон. Але насправді тут ідеться не про егоїзм героя, а про здатність грибів «бачити» прекрасне. Автор утверджує ідею єдності природи та людини, яка в цьому випадку виявляється у спільній здатності мати естетичні враження. І показово, що ці враження головний герой схильний одержувати безпосередньо від природи, а не від опосередкованих через слово поетичних текстів.

Становлення життя відбувається також у любовній сфері, власне завдяки їй життя і продовжується. Ця сфера, як і царина природи, містить у собі прекрасне. Його ліричний герой бачить та поціновує:

Алла пішла...  
Але ще довго світилась червона сукня  
У складках синього присмерку (С. 136).

Автор окреслює феномен «догорання» любовних почуттів, коли кохана жінка вже зникла з поля бачення оповідача, але він і далі продовжує перебувати під враженнями її присутності. Звернімо увагу, що ці враження знову ж таки мають колористичну природу. Поет розгортає вишукану метафоричну композицією з «червоною сукнею» та

«складками присмерку». Тут явлена природа кохання, яка полягає у вирізненні когось завдяки певному візуальному враженню – воно має здатність відповідно впливати на інші враження дотичної дійсності – та тривалому емоційному захопленню від побаченого-уявлюваного. Це захоплення і є початком кохання.

Поряд із виразно естетизованими, метафоричними поезіями автор дає тексти, у яких тропи зведені до мінімуму і які можна розглядати як автологічні. Тобто ці тексти прагнуть представити дійсність у найпряміший та найбезпосередніший спосіб.

У куфайці, що з неї виглядає вата, в полатаних черевиках,  
зверху намащених смолою, з білим рушником на шиї замість шарфа,  
мокрій сніг і темрява. Жебонить вода. Шлях  
до якогось училища, пристановища.  
Вранці в ідальні дали макарони з варенням.  
Через два дні я вже повертався до Чигирина.  
Випросив на автостанції карбованця аби доїхати.  
Хаші із блиском очей... (С. 33).

Автор дає зрозуміти, що життя саме собою – форми його вияву та способи становлення – є поезією. Не потрібно нічого вигадувати – необхідно лише адекватним «прямим» словом передати якийсь досвід. Як сказав поет Олександр Хоменко, «не треба вигадувати метафору, коли ти перебуваєш всередині метафори». Цей текст засвідчує прагнення оповідача – йдеться про період молодості – вступити в якесь училище. Він їде туди, де воно розташоване, і за два дні повертається назад. Холод, невідповідний одяг, відсутність грошей, епізод старцювання – все це означає його дорогу. Але за цим усім стоїть колосальна воля, переконаність у правильності обраного шляху, віра в себе, у те, що оповідач прагне. В «Оманливому оркестрі» є низка текстів, у яких представлено важкий фінансовий стан ліричного героя, його хронічне безгрош'я. Герой позичає гроші у знайомих, збирає порожні пляшки в гуртожитку, спить на лаві в парку, нерідко не має що їсти взагалі. Але таке неприкаяне життя, яке когось іншого зламало б, змусило би пристати на якусь буденну роботу задля шматка хліба, не змінює внутрішніх переконань та уподобань героя. Він – людина, яка не хоче улягати суспільно-державному унормовуванню, – а йдеться про радянський час періодів керування одіозних генсеків Микити Хрущова (Никита Хрущев) та Леоніда Брежнєва (Леонид Брежнев) – і яка цінує власну свободу й обрані творчі горизонти понад усе. Автор прагне жити поза соціальним часом, у своєму світі – як би складно це не було. Він шукає себе, свій простір, свої можливості; і виявом таких пошуків є рух у просторі, який зображено в чималій кількості текстів «Оманливого оркестру».

Доля приводить його до Києва, де Микола Воробйов стає одним з учасників поетичного угруповання – Київської школи (туди також входили Василь Голобородько, Віктор Кордун, Михайло Григорів, Василь Рубан). Виникнувши в одній із кімнат гуртожитку Київського університету ім. Т. Шевченка, воно стало осередком свободи, божественного існування та модерних естетичних уподобань. Зрозуміло, таке угруповання не могло існувати довго, особливо за умови, що у країні з приходом до влади Л. Брежнєва почав посилюватися тоталітарний контроль Комуністичної партії над суспільством. У другій половині 1960-х років усі «кияни», а також належні до їхнього кола приятелі,

були відраховані з Київського університету. Про одну із зустрічей учасників угруповання та їхніх друзів ідеться в тексті під назвою «Кімната 222»:

Ми зібралися несподівано всі разом. Це  
було схоже на маленьке кафе, хоч П. Герус і вліз через  
вікно. П'ємо. Подвоюється скло.

Герус: – Ми всі на кам'яному пароплаві,  
але тим ми і спасаємося.  
Конельський – п'яний у ліжку у чорному плащі на голе тіло.  
Все зменшилось до кроків у довгому коридорі.

Прощаємось з Василем Голобородьком.

Василь М. Воробйову: «Ти ніби арбітр, всі п'ють, а ти – ні...» (С. 72).

Тут автор передає, ймовірно, реальний епізод власного богомного життя та життя своїх приятелів, де є: спонтанна зустріч; нестандартне потрапляння до приміщення (стороння людина не могла потрапити в гуртожиток через прохідну без документів чи в пізній час); чаркування; відверті розмови щодо безвідрадної суспільної атмосфери; прощання з Василем Голобородьком, який змушений повертатися до рідного села на Луганщині; вказівка на особливий статус Миколи Воробйова посеред присутніх. Образ одного з них – «п'яний у ліжку у чорному плащі на голе тіло» – наскільки автологічний, настільки і промовистий. Він засвідчує стан сильного сп'яніння, а також випадання зі соціально прийнятих норм – богомного способу існування людини. Промовистий образ «зменшення всього до кроків у довгому коридорі», що, ймовірно, передає настрій прощання з В. Голобородьком. Треба сказати, що текст не витриманий у чистій автологічній стилістиці. Оповідач удається до метафори «подвоєння скла», яка, ймовірно, відображає візію пляшки, що стоїть на столі. Цю метафору можна розуміти в контексті посилення вражень під впливом алкоголю. А також подає оксиморонний образ «кам'яного пароплава», що передає як відчуття рокованості вільнолюбного осередка поетів, так і усвідомлення того, що перебування разом, підтримка один одного допомагають – допоки є можливість – обстоювати власну свободу. Кінцева репліка В. Голобородька (а є всі підстави вірити, що ця репліка справді пролунала) також промовиста. Він вказав на окремішність М. Воробйова, який у цьому випадку відмовляється підтримувати загальний дух компанії, що сидить за чарками. За складом характеру В. Голобородько був лідером, і він одразу означив того, хто виходить за межі ситуативно прийнятих правил групи. Зрештою, тут можна побачити соціальну взаємодію двох неформальних лідерів Київської школи; двох, мабуть, найбільших поетів цього угруповання.

У цій збірці простежується і тематична лінія, пов'язана з екзистенційно-філософськими міркуваннями ліричного суб'єкта. В одному випадку він міркує про життєву ситуацію, у яку потрапив:

Збулася моя мрія –  
сторожувати садок...  
Завше хотів малювати,  
але не мав часу  
(витрачав час на друзів).

І лише тепер в садку  
досхочу пишу акварелі,  
збираю в посадці гриби,  
а в струмку, де  
я влаштував водоспад,  
водяться карасики.  
Боже мій, це я в раю,  
А ви думали...  
Я знаю про що ви думали... (С. 99).

Після відрахування з Київського університету М. Воробйов перебивається різними підзаробітками. Зокрема, сторожує яблуневі сади на Чернігівщині. Власне в цьому вірші він рефлексує щодо цього досвіду. Згідно з його натурфілософськими поглядами та любов'ю до природи, у такому сторожуванні бачить багато позитивних моментів: уникнення надміру спілкування із друзями (як каже англійське прислів'я: *Friends are thieves of time* / Друзі – розкрадачі часу), малювання акварелей, збирання грибів, змінювання за бажанням окремих елементів ландшафту. Іншими словами, оповідач реалізує свій творчий потенціал, займається тим, до чого в нього лежить душа. І таке його окреслення власної життєвої ситуації контрастує з тією візією, яку, як він чудово усвідомлює, мають інші щодо нього: нещасний молодий чоловік, якого через неадекватну поведінку вигнали з Київського університету і який змушений заробляти на життя неprestижною припадковою працею. Оповідач протиставляє свій щасливий внутрішній стан загальній думці про своє безрадисне існування. Варто звернути увагу на те, що в цьому вірші М. Воробйов також протиставляє себе колективній думці. Такі протиставлення час до часу виникають у його текстах (наприклад, «Ситі отари скрізь зустрічаю / Їхне ім'я – ніхто» (С. 185)). Водночас у поета можна знайти свідчення того, що спілкування із близькими по духу людьми дає можливість «ввійти в радість зустрічі» та «залізати душу», оскільки обраний життєвий шлях – із нерозумінням поглядів (віршів) із боку оточення, хронічною нестачею грошей тощо – не є таким легким у своєму проходженні. Тому, мабуть, поет прагне означити позитиви цього шляху, наслідком чого постав цитований вірш.

Ще один текст збірки виявляє ідентичнісні прагнення ліричного героя:

Спочатку я думав стати твариною  
потім тварюкою  
потім звіром  
потім демоном  
потім чистим духом що ніби труба у просторі –  
але поки я думав то заснув (С. 117).

Він вибудовує такий сюжет своїх бажаних образних самоідентифікацій: від «тварини» до «тварюки», потім – до «звіра» й опісля – до «демона» (такий образний ряд ознаменовує посилення характерних для творчої натури природно-спонтанних і стихійно-загрозливих прикмет). Зрештою, ліричний герой зупиняється на «чистому дусі», якого уподібнює «трубі у просторі». Кінцеве зізнання – «поки я думав то заснув» – надає сказаному попередньо іронічного звучання. Всі ці міркування про вибір



бажаної ідентичності знімаються звичайнісіньким бажанням сну. Автор сміється з людських прагнень означити себе певними рамками, уявляти себе кимось, ким ти не є. Ця його самоіронія – результат розвиненого критичного погляду як на себе самого, так і, зрештою, на навколишній світ. Воробйов-поет відомий своїм спонтанним мисленням, високим рівнем рефлексій та саморефлексій, відкиданням стереотипів і шаблонів сприйняття. Він утримує мислення в живій чистоті його постання, й іронічне ставлення до результатів мислення – ознака цієї чистоти.

Результатами медитативних практик ліричного героя, – а вони засвідчують його відточене й проникливе мислення – є розсіпані то тут, то там афоризми: «Фарбувати – це перефарбовувати» (С. 86), «Учитель – це сходи і сходження» (С. 97), «Бажання: це збільшення узорів» (С. 193); а також парадокси: «У листя більше майбутнього / Ніж у майбутнього» (С. 158), «Синя піраміда далеко... / А коло хати за порогом / східці до піраміди» (С. 178), « – Ти сам по собі? – питає хтось / – Та ні – А як? / – Це так ніби ти не спитав а я тобі не відповів...» (С. 129).

Треба сказати, що М. Воробйов далекий від того окреслення проблем національної екзистенції, яке можна побачити у віршах В. Голобородька. Його більше цікавить універсальна проблематика людського існування. Однак інколи він таки звертається до питань національного буття:

Україна – це палітурки товстої книги без сторінок  
 Кожен рано чи пізно чи як людина чи як народ покидав  
 цю землю аби десь там... збудувати державу  
 кожен виривав і забирав із собою  
 сторінки із книги чорнозему  
 Історія України – це історія вирваних сторінок  
 а чорнозем – це пастка нашого духу  
 чорнозем і пісок –  
 пастка і дух... (С. 141).

У цій образно явленій авторській історіософії Україна постає як транзитна земля, через яку проходили інші індивіди/народи на шляху побудови своїх держав. Кожен брав щось із цієї землі, яка відтак втрачала свої політичні, економічні, соціальні можливості. В українців є надмірна прив'язаність до «чорнозему», який, з одного боку, символізує родючу силу землі, постання життя, а з другого – статичність та інертність існування. «Чорнозему» автор протиставляє «пісок», який виражає ідею рухливості; остання є прикметою людського «духу». Автор дає зрозуміти, що творення Української держави вимагає переходу з інертно-консервативного на динамічно-активний тип свідомості. Іншими словами, М. Воробйов виступає за модерну й відкриту форму державотворення.

Один із віршів «Оманливого оркестру» звучить так:

Світло: це коли  
 доливають – і не переливається...  
 черпають – і не зменшується... (С. 199).

Можна сказати, що поезія М. Воробйова у своїх виявах також «не переливається» і «не зменшується». Його образні конфігурації являють безмежний світ краси, активного

творчого самоздійснення, спонтанних і точних медитацій. Це те, чим він живе сам і що пропонує своєму читачеві...

#### **ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА**

Воробйов, М. (2023). *Оманливий оркестр (конфігурації)*. Київ: Видавець Федоров О. М.

Харченко, А. (2007). «Хто пізнає мене по блиску листя?» (або стигла позолота неочікуваних конфігурацій М. Воробйова). *Слово і час*, 11, 27–30.

#### **REFERENCES**

Vorobiov, M. (2023). *Omanlyvyi orkestr (konfihuratsii)*. Kyiv: Vydavets Fedorov O. M. (in Ukrainian).

Kharchenko, A. (2007). «Khto piznaie mene po blysku lystia?» (abo styhla pozolota neochikuvanykh konfihuratsii M. Vorobiova). *Slovo i chas*, 11, 27–30 (in Ukrainian).